

Nr 194.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 (nr 113) med vissa bestämmelser om arbetsförmedling; given Stockholms slott den 27 mars 1954.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag om ändring av övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 (nr 113) med vissa bestämmelser om arbetsförmedling.

GUSTAF ADOLF

Ingvar Lindell.

Propositionens innehåll.

I propositionen föreslås sådan ändring av övergångsbestämmelserna till 1935 års lag med vissa bestämmelser om arbetsförmedling, att nu gällande tillstånd att bedriva arbetsförmedling i förvärvssyfte skola, om särskilda skäl därtill föreligga, kunna — för ett år i sänder — förlängas till den 1 januari 1958.

Förslag

till

L a g**om ändring av övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 (nr 113)
med vissa bestämmelser om arbetsförmedling.**

Härigenom förordnas, med ändring av vad i övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 med vissa bestämmelser om arbetsförmedling¹ finnes stadgat däremot stridande, att enskild person eller annan, som vid 1954 års utgång med behörigt tillstånd bedriver arbetsförmedling i förvärvssyfte, må, om särskilda skäl därtill föreligga, av arbetsmarknadsstyrelsen beviljas förlängning av tillståndet i den ordning och på de villkor som angivas i nämnda övergångsbestämmelser, dock icke längre än till den 1 januari 1958.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1954.

¹ Se SFS 1948: 722.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 mars
1954.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler t. f. chefen för socialdepartementet, statsrådet Lindell, fråga angående *ändring av övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 med vissa bestämmelser om arbetsförmedling* samt anför.

Å den internationella arbetsorganisationens konferens år 1933 antogs ett förslag till konvention (nr 34) angående avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer. Enligt denna konvention, på vilken gällande svensk lagstiftning å området i allt väsentligt bygger, skulle avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer med vinstsyfte vara avskaffade inom tre år från konventionens ikraftträdande för vederbörande medlemsstat. Under denna tid skulle nya sådana byråer icke få upprättas. En redan befintlig byrå skulle emellertid kunna erhålla tillstånd av vederbörande myndighet att under vissa förutsättningar fortsätta sin verksamhet. Härvidlag gällde bl. a. att byrån skulle inneha ett för år meddelat tillstånd, som kunde förnyas efter myndighetens gottfinnande under en tidrymd ej överstigande tio år.

Ifrågavarande konvention ratificerades för Sveriges del den 15 november 1935 och trädde i kraft den 18 oktober 1936.

Frågan om en revision av denna konvention togs sedermera upp från svensk sida; och vid 1949 års konferenssammanträde antogs ett förslag till reviderad konvention (nr 96) angående avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer. Den reviderade konventionen skiljer sig från den ursprungliga framför allt därigenom, att den erbjuder varje medlem, som ratificerar konventionen, möjlighet att antingen antaga de i del II av konventionen intagna bestämmelserna angående ett successivt avskaffande av avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer med vinstsyfte samt reglering av övriga arbetsförmedlingsbyråers verksamhet eller att antaga bestämmelserna i del III angående en reglering av den verksamhet, som bedrivs av avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer, däri inbegripna byråer med vinstsyfte.

Den reviderade konventionen har ratificerats av Sverige den 22 juni 1950, därvid anmälts att Sverige antagit de i del II av konventionen intagna bestämmelserna.

De svenska bestämmelserna på detta område återfinnes i lagen den 18 april 1935 med vissa bestämmelser om arbetsförmedling (nr 113; ändr. 209/1942, 367/1947 och 722/1948). Lagen äger tillämpning å alla slag av arbetsförmedling, som bedrivs av annan än offentlig arbetsförmedlingsanstalt eller godkänd sjuksköterskebyrå och som icke sker genom utgivande av skrift, varå tryckfrihetsförordningen är tillämplig. Enligt lagen får arbetsförmedling icke bedrivas i förvärvssyfte. Från denna generella regel har emellertid i lagens övergångsbestämmelser upptagits vissa undantag beträffande dem som redan bedriver sådan verksamhet. Ursprungligen gällde i detta hänseende, att den som den 1 januari 1936 bedrev arbetsförmedling i förvärvssyfte kunde erhålla tillstånd att fortsätta verksamheten till utgången av år 1939. För tiden därefter ägde tillsynsmyndigheten — numera arbetsmarknadsstyrelsen — för ett år i sänder och längst till den 1 januari 1950 bevilja förlängning av tillståndet såvitt angår särskilda yrkesgrupper, beträffande vilka Kungl. Maj:t så bestämt. Ifrågavarande yrkesgrupper utgöres enligt kungörelse den 10 februari 1939 (nr 47) av musiker och sceniska artister samt anställningssökande i husligt arbete, hotell-, pensionat- och restaurangrörelse ävensom sjukvård och jordbruk.

Genom lag den 10 december 1948 (nr 722) har den nyssnämnda till den 1 januari 1950 fastställda tidsfristen förlängts till den 1 januari 1955.

I skrivelse den 13 november 1953 har arbetsmarknadsstyrelsen till Kungl. Maj:t anmält, att styrelsen ej hade för avsikt att föreslå någon ytterligare förlängning av den tidrymd, under vilken tillstånd att bedriva privat arbetsförmedlingsverksamhet nu kan av styrelsen beviljas. Med hänsyn till den ringa omfattningen av ifrågavarande förmedlingsverksamhet syntes det nämligen styrelsen icke föreligga skäl att frånträda den restriktiva inställning, som de svenska statsmakterna intagit i förevarande hänseende. Rörande omfattningen av den privata förmedlingsverksamheten anförde styrelsen bl. a.

Antalet innehavare av tillstånd till arbetsförmedling i vinstsyfte har under en följd av år successivt minskat. För närvarande äro allenast trettioen dylika förmedlare inregistrerade hos styrelsen. Av dessa innehar en anställning hos den offentliga arbetsförmedlingen, varför tillståndet tills vidare icke utnyttjas. En av förmedlarna driver verksamheten i aktiebolagsform. Av de övriga tjugonio förmedlarna äro tjugosju 60 år eller äldre; den äldste är 87 år. Nitton av dem ha uppnått den ålder, då rätt till folkpension inträder. Flertalet förmedlare ha under år 1953 till och med september månad redovisat endast ett ringa antal tillsatta platser, varierande mellan 1 och ca 200; två ha icke redovisat någon tillsatt plats. I ett fall uppgår antalet tillsatta platser under sagda tid till ca 1 500.

Inom socialdepartementet har sedermera under hand införskaffats kompletterande upplysningar rörande de privata arbetsförmedlingsbyråerna. Härvid har framkommit följande.

Av de byråer, vilkas innehavare ej uppnått eller under år 1955 uppnår den ålder, då rätten till folkpension inträder, har under år 1953 endast fyra haft förmedlingsverksamhet av betydelse. Dessa fyra utgöres av Iduns tjänstebyrå i Stockholm (innehavare Ester Carlsson), som förmedlat 962 uppdrag avseende husligt arbete, hotell-, pensionat- och restaurangrörelse samt sjukvård, Stockholms nya am- och barnsköterskebyrå (innehavare Hanna Carlsson), som haft 265 förmedlingsuppdrag rörande husligt arbete och sjukvård, Erik Hesselgrens byrå i Varberg, som förmedlat 210 uppdrag avseende husligt arbete, hotell-, pensionat- och restaurangrörelse samt sjukvård och jordbruk, ävensom Fritz Christianssons byrå i Stockholm, som haft 218 förmedlingsuppdrag rörande musiker och artister. Av övriga byråer må nämnas att Berggrens platsbyrå i Stockholm (innehavare Gunhild Anna Emilia Berggren-Ranéus, f. 1887) under år 1953 förmedlat över 2 000 anställningar huvudsakligast avseende husligt arbete.

Enligt vad arbetsmarknadsstyrelsen uppgivit har den förmedlingsverksamhet, som bedrivs av ifrågavarande fem byråer, skötts väl. Vederbörandes nettoinkomst av rörelsen under år 1953 har uppgått till mellan 4 500 kronor och 8 000 kronor.

Vid sidan av de arbetsförmedlingsbyråer, som bedrivs av enskilda personer, finnes en i aktiebolagsform bedriven verksamhet å detta område, nämligen den som bedrivs av Konsert- & Teater Bureau AB (Konsertbolaget) i Stockholm. Ifrågavarande företag utövar en omfattande verksamhet för förmedling av engagemang åt svenska och utländska tonkonstnärer såväl inom som utom landet. Bolaget bedriver härjämte arrangemangs- och impressarioverksamhet för tonkonstnärer. Bolagets arbetsförmedlingsrörelse torde representera omkring hälften av bolagets verksamhet.

Beträffande detta bolag må i övrigt hänvisas till 1947 års musikutrednings betänkande (SOU 1954: 2) med förslag till åtgärder för att främja det svenska musiklivets utveckling. I detta betänkande framhålles bl. a., att den av bolaget bedrivna förmedlingsverksamheten i flera avseenden positivt bidragit till konsertväsendets utformning. Det med verksamheten förenade vinstsyftet hade emellertid i andra avseenden medfört en del olägenheter. Vid en avveckling av bolagets verksamhet syntes arbetsförmedlingen för tonkonstnärer böra — såsom fallet vore i fråga om bolaget — bedrivas i samband med en verksamhet för arrangemang av konserter för in- och utländska tonkonstnärers räkning. Som det bleve ytterligt svårt att inom den offentliga arbetsförmedlingens ram finna möjligheter att på ett rationellt sätt driva en dylik verksamhet borde ett särskilt statligt bolag bildas för ändamålet. För minskande av övergångssvårigheterna borde detta statliga bolags verksamhet påbörjas innan konsertbolagets nuvarande förmedlingsverksamhet upphörde.

Musikutredningen har ej utarbetat något detaljerat förslag rörande organisationen av det ifrågavarande statliga företaget utan ansett frågan härom

lämpligen böra prövas av den år 1953 tillsatta kommittén för de statliga företagsformerna.

Föredraganden.

Enligt statsmakternas beslut år 1948 skall de i vårt land med vinstsyfte bedrivna privata avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråerna vara avskaffade senast vid utgången av år 1954. Den sålunda beslutade avvecklingen av denna verksamhet är en följd av att Sverige anslutit sig till den mellanfolkliga regleringen av förhållandena på detta område, som kommit till stånd genom konventioner antagna vid den internationella arbetsorganisationens konferenser.

Sedan statsmakterna år 1948 fattade sitt beslut i frågan, har den tidigare år 1933 antagna konventionen i detta hänseende ersatts av en ny av Sverige år 1950 ratificerad motsvarande konvention. Denna nya konvention innehåller vissa lättnader i förhållande till den ursprungliga konventionen — lättnader som för övrigt i viss mån redan införlivats med svensk rätt genom 1948 års hithörande lagstiftning. Genom den nya konventionen har öppnats möjlighet för ratificerande stat att avveckla den ifrågavarande privata arbetsförmedlingsverksamheten inom en begränsad tidrymd, som vederbörande stat bestämmer, eller bibehålla förmedlingsbyråerna men på visst sätt reglera deras verksamhet. Sverige har vid sin ratifikation av den reviderade konventionen valt den förra vägen. Vårt land kvarstår sålunda alltså på avvecklingslinjen men är icke bunden vid en avveckling inom någon viss bestämd tidpunkt.

Någon anledning att nu frångå den uppfattningen, varåt Sverige genom sin anslutning till den reviderade konventionen givit uttryck beträffande frågan om ett successivt avskaffande av de avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråerna med vinstsyfte, föreligger givetvis icke. I enlighet härmed synes de nuvarande byråerna, av vilka flertalet bedriver en verksamhet av ringa omfattning, nu böra avvecklas. Såsom framgår av vad jag tidigare anfört finns det emellertid också ett mindre antal av enskilda bedrivna byråer, som har en ganska omfattande förmedlingsverksamhet med speciell anknytning till vissa branscher. Dessa synes ha en väl inarbetad förmedlingskrets. Därest dessa byråer skulle omedelbart avvecklas, torde deras innehavare komma i en i försörjningshänseende svår situation, enär förmedlingsverksamheten utgör deras enda eller huvudsakliga inkomstkälla och det av ålders- eller andra skäl visat sig föreligga svårigheter att bereda dem anställning inom den offentliga arbetsförmedlingen och svårigheter också torde uppstå för dem att anskaffa annat förvärvsarbete.

Vad åter angår det i bolagsform bedrivna förmedlingsföretaget, d. v. s. Konsertbolaget, som förmedlar engagemang åt tonkonstnärer, synes dess

verksamhet tills vidare böra upprätthållas i avvaktan på närmare prövning av frågan hur den statliga förmedlingsverksamheten på detta område skall organiseras.

Med hänsyn till det anförda förordar jag, att arbetsmarknadsstyrelsen får befoget att, när särskilda skäl föranleder därtill, bevilja förlängning av nuvarande tillstånd i samma ordning som nu gäller, dock icke längre än till den 1 januari 1958. Bestämmelserna härom synes böra utformas på motsvarande sätt som skedde när avvecklingstiden förlängdes år 1948.

I enlighet med det anförda har inom socialdepartementet upprättats förslag till lag om ändring av övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 (nr 113) med vissa bestämmelser om arbetsförmedling och jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga detta lagförslag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Alf Björnelid.
